

pittel: det teoretiske og empiriske materialet er omfattende, og konsekvente oppsummeringer ville ha vært klargjørende for leseren.

Et annet problem må også nevnes her, og det er at bruken av danske programtitler og navn på TV-personligheter uten forklarende parentes, gjør framstillingen litt inneforstått. Programtitler som 'Bogart', 'Hvad er det?', 'Bamse og Kylling', 'Gæt og grimasser' og 'Netop Nu' (251) sier lesere fra andre nordiske land lite om hva slags programformater det er snakk om (hva er f.eks. 'Bamse og Kylling'? Et matmagasin? En skummel detektivserie?).

Denne lille detalj vil likevel ikke hindre nordiske lesere i å få stor glede av boka. I denne vanskelige og utfordrende tiden for public service fjernsynet, vil boka dessuten være av stor nytte også for mediefolk og andre som opplever fjernsynskonkurransen fra innsiden. Boka er preget av en sjelden åpenhet: Søndergaard er i motsetning til mange andre ikke ute etter å stemple public service fjernsynet som »godt« eller »dårlig« i seg selv.

Han peker (indirekte) på det viktige poeng at kritikken av public service ofte blir reaksjonær: »Ofte er det vanskelig overhodet å trække en skillelinje mellom utviklingstræk, der tjener konkurrenceformål, og træk, der udbygger og forbedrer DR's funktion som public service medium« (s.233). Studiet av public service fjernsynets utvikling er en komplisert prosess, og det gode med denne avhandlingen er, at den ikke underslår kompleksiteten i det hele.

Line Hødnebo, stud. polit.

Trine Syvertsen, forsker

Inst. for medier og kommunikasjon

Universitetet i Oslo

Ingunn Hagen og Knut Helland (red.): Verda på skjermen. Om nyheiter og fjernsyn. Det Norske Samlaget, Oslo 1993. 234 sider, NOK 238,00.

Bogen består af 12 artikler og en kort indledning. Forfatterne er ni norske, to danske og en svensk medieforsker, og det hele formidles på nynorsk. Også tre af de norske bidrag er oversatte eller omsatte til nynorsk. For en dansk læser er der det problem ud over selve sproget, at det nynorske puristiske princip usynliggør mange af de implicite referencer til begrebsdannelser og traditio-

ner, som man normalt får fat i via de anglicismer, germanismer, m.fl., som forekommer i gængs nordisk medieforskersprog. Tankegangene fremstår således for den sagesløse danske læser næsten rensede for bibetydninger og baggrundsviden. Kan de holde til det?

De fleste af artiklerne udgår fra et konstruktivistisk paradigme. Nyheder er konstruktioner. I alle led er de konstruktioner. Journalister konstruerer dem i produktionsprocessen. Som tekster indgår de i myte- og genresystemer, som medproducerer betydning i dem. Seerne skyder betydning fra deres livsverden ind i mødet med nyhederne, så betydningen, nyheden, »konstrueres« i dette møde. Synsvinklen er udbredt og velkendt i nyere medieforskning, såvel som i samfundsvidenskabelig forskning i øvrigt. Her finder den anvendelse i alle tre faser af nyhedens vej, fra produktionen, over tilstanden som tekst og fortælling, til receptionen.

Traditionen strækker sig tilbage til tressernes amerikanske mikro-sociologi, hvor små og afgrænsede sociale processer og situationer kom under lup. De sociale spilleres medskaben af sociale situationer blev studeret, og processernes reflektive karakter blev analyseret og beskrevet. Sociale småforløb og situationer fik kun eksistens gennem medkonstruktion fra deltagerne. Et cocktailparty er kun et cocktailparty, fordi deltagerne er enige om, at det er et cocktailparty. Et socialt stigma er kun et stigma, fordi det konstrueres frem som sådan gennem deltagerne definatoriske arbejde.

Disse synsvinkler fra sociolingvistik, ethnomethodology, fænomenologisk sociologi, mikrosociologi, m.fl. viste sig frugtbare på en række felter og vandt indflydelse på pædagogik, socialt arbejde og andre områder, som omsætter socialforskning til praktiske gøremål. Synsvinklen blev globaliseret af Berger og Luckman i bestselleren »The Social Construction of Reality« (1967). I medieforskningen blev synsmåden udbredt i firserne.

Et eller andet sted undervejs fra, at man anlagde synsvinklen på cocktailparties, til man udvidede den til at omfatte intet mindre end virkeligheden, har man nok diskuteret applikationsområdet for denne paradigmatiske optik. Men diskussionen burde måske gentages inden for medieforskningen. I en bog som indeholder afsnit om produktion, indhold og reception, set gennem de konstruktivistiske briller, opløses næsten genstandsområdet forstået som kommunikation, når man læser bogen på tværs. Enhver relation mellem det, som er genstand for nyhedsformidling, og det, som

står tilbage i seernes hoveder, synes – når man adderer de konstruktive bidrag i produktion, tekstsystem og reception – at være tilfældig.

Med andre ord er der antagelig en stærk tendens til at overbetone de konstruktivistiske momenter i kommunikationen. Det sker i opposition til dagligdags commonsense synsmåder, og det sker for at kontrastere det nye paradigme med ældre modeller af nyhedsprocessen, som var præget af begreber om afbildning, selektion og påvirkning. Indsigter og tilsyneladende indsigter, som er sofistikerede og paradoksale i forhold til common sense, får derved stor vægt og generaliseres meget bredt.

Sådanne skævvridninger, som mere illuminerer medieforskerens nytænkning end forskningens emne, er der en del af i bogen. En anden svaghed set med denne anmelders øjne er bestræbelsen hos et par af forfatterne i retning af hurtigst muligt at omfortolke journalistik til at være en slags fiktion. Det kunne selvfølgelig være de studerede Tv-nyheder, som tvang denne karakteristik frem. Men nok så meget forekommer skribenten at have travlt med at komme over i et begrebsapparat, han kender. Når rapporteringen af en ulykke i Vassdalen i 1986, hvor 16 soldater omkom, efter nogle mellemregninger får forfatteren til at henvise til »den *fiktive* karakteren som alle slike historier har,« så har han tømt begrebet om fiktion for mening. En bog, der som et af sine formål har, at den vil bidrage til den offentlige debat om mediernes funktion i samfundet, kommer med sådanne udsagn også i svare vanskeligheder i den offentlige debat.

Redaktørernes indledning har form af en læsevejledning, som gennemgår bogen artikel for artikel og fremhæver de væsentligste pointer. Det er gjort klart og interessevækkende. Som de fleste antologi-redaktører prøver de også at lægge en sammenhængsskabende struktur ned over artikler, som er sammenbragte fra mange forskellige hold. Det lykkes delvis.

De konkret analytiske artikler af indhold og reception er de svageste, og de forekommer vanskelige at bruge som lærebogartikler i en undervisningssammenhæng, hvilket ellers er redaktørernes ambition. Derimod vil en række diskute-

rende oversigts-artikler måske vise sig levedygtige i forsknings- og undervisningsmiljøet. Jeg fremhæver her tre:

Martin Eide tager udgangspunkt i blandt andet den svenske magtudredning og diskuterer journalister, kilder og typer af definitionsmagt og magtspil. Det er en artikel på bare 12 sider, men med præcise rids af forskningsudviklingen og udviklingen i politik, medier og samfund. Eide når frem til det foreløbige slutspørgsmål i diskussionen: Hvad sker, når alle parter: politikere, journalister, elitekilder og almindelige kilder og ikke mindst publikum kender mediespillet og dets logik? Bliver resultatet er formleg for de inviede og deres tilskuere, medens den egentlige magtudøvelse flytter væk fra at være en tilskuesport, bort fra medieopmærksomheden?

Stig Hjarvard gennemgår over 22 sider kritisk Galtungs og Ruges 1965 artikel »The Structure of Foreign News,« en af medieforskningens ægte antologistykker. Undervejs diskuteres også den senere forsknings reception af den gamle artikel. Efter at have læst Hjarvards gennemgang er man rede til at skrive under på, at Galtung og Ruge har foretaget »en brutal forenkling af nyhedsprocessen.« Hjarvard påpeger alle de manglende mellemregninger og gennemlyser de retoriske greb, som gennem årene har forført så mange antologiredaktører. Man får også ansatsen til et positivt bud på en adækvat forståelse af nyhedsprocessen.

Peter Dahlgren diskuterer om Tv-journalistik er blevet mere »populær« i måden, den præsenterer sig på. Han skitserer hurtigt de amerikanske og svenske erfaringer, og får undervejs beklaget manglen på troværdige historiske og internationalt komparative oversigter. Omdrejningspunktet er en diskussion af begrebet offentlig sfære i forhold til Tv-journalistikken. Begreber fra Habermas og Fiske stilles i forhold til det »populære« og det i klassisk forståelse værdifulde. Kvaliteterne ved det populære beskriver Dahlgren i termer som engagerende, multiperspektiv, dialogisk, reflektiv, skeptisk og informativ. Han fremhæver særlig den »kvindelig-demokratiske« stil i visse magasinmater. Det er spændende læsning.

Kim Minke, rektor,
Danmarks Journalisthøjskole.